Nr 219.

Av herr **Lindhagen,** *om skrivelse till Kungl. Maj:t angående svenskt eller skandinaviskt regeringsinitiativ till sammankallande av en fredskonferens av neutrala stater.*

Under en resa, som några svenska fredsaktivister nyligen gjorde till Holland, satt en natt en av mina reskamrater bredvid kusken på en droska i Haag. Plötsligt gick under färden månen upp bakom en skorsten och då sade kusken, en gammal man, till min kamrat: »Den där är åtminstone allas vår tillhörighet. Vi slåss icke om honom.»

Ett gammalt ordspråk säger, att folkets röst är guds röst. I detta fall var det så. Under yttrandet låg en skarp kritik av det förflutna seklets så kallade praktiska politik och dennas slutliga gärning, världskriget. Det innefattade också en erinran, att vi behöva något upphöjt, som står över alla och vägleder alla. När allt kommer omkring, är kanske det mest praktiska vi kunna företaga oss att låta idealen betyda något även i politiken, på samma gång vi syssla med våra ordinarie bemödanden för dagen.

När natten ligger svart över havet och stormen viner, är det visserligen nödvändigt att se upp vart ögonblick med varje störtsjö som kommer. Men det behövs dessutom en kompass och en vägledande fyr. Annars inträffar det lätt, trots all praktisk förtänksamhet för stunden, att fartyget driver in bland bränningarna och krossas fullständigt.

Den så kallade praktiska politiken har emellertid icke velat vara med om ett sådant förutseende, och den sitter så fast i sina gamla vanor, att den tydligen icke ens nu kan trots allt lösgöra sig från dem. Den förstår icke eller vill icke förstå, att även folken i historiens mörka och stormuppfyllda tider behöva en oavlåtligt vinkande stjärna, som leder och sprider ljus över vägarna.

Denna parlamentariska politik har därför till vägledning alltid valt vad man skulle kunna kalla *minimiprogram*, avfattade med den största försiktighet för att dess bärare må kunna befinna sig i majoritet genast och därigenom någorlunda snart förverkliga desamma. Dessa minimiprogram hava emellertid den egenskapen, att de, väl framlagda, praktiskt taget ögonblickligen förvandlas till maximiprogram, utöver vilka ingenting mera blir möjligt, men ofta ännu mycket mindre till sist står att uppnå. De äro vidare synnerligen äventyrliga för individerna, som därigenom undanhållas varje världsåskådning och följaktligen också förmågan av självständighet och personlig utveckling. Följden blir, att när påfrestningarna från våldsmakterna i världen inställa sig till övermått, finnes ej något motvärn i andlig kraft uppbyggd i sinnena. Och så kommer den stora kraschen.

Under sådana förhållanden må man icke förundra sig över att behovet här och var börjar vakna i folksjälen efter någon vägledning, efter åsynen åtminstone av några verkliga *maximiprogram* också i politiken, byggda på vad som ligger på djupet i tidens genom utvecklingen vunna rättsmedvetande. Med dylika program hållas alla möjligheter öppna. Det ligger en trollmakt över dem, därför att de innefatta gamla oemotsägliga sanningar, som vädja till det goda hos alla människor och därför äro ägnade att samla många och avväpna motståndarna. När man från en sådan utgångspunkt nalkas den fruktansvärda verkligheten visar erfarenheten, att det ofta omedelbart och i längden nästan alltid avlockas den vida mera förnuft än som kan åstadkommas med den andra metoden.

Ett maximiprogram får ej stanna vid några allmängiltiga satser, vilka, ehuru även de vägledande, ej kunna vara till fyllest. Programmet måste från de allmänna utgångspunkterna konkretiseras och sammanvävas såsom en röd tråd med dagsfrågorna. Det senaste århundradets erfarenheter kunna lära oss åtskilligt i detta avseende.

Den franska revolutionen betecknade för Europa en ny vårbrytning, framsprungen ur de båda motsatta krafter, som alltid verka samtidigt, de andliga och de materiella. De förnuftiga instinkterna i människonaturen gingo till storms under nya fanor på vilka stod skrivet: frihet, jämlikhet, broderskap. Men bakom dessa fanor fylkade sig nya materiella intressen, en ny ledande klass, borgarklassen, och dess nya ideal: näringsfriheten.

De solvarv, som följde efter denna vårbrytning, har nu i sin ordning satt frukt. De nya frihetssträvandena ha frigjort ångan och

elektriciteten. De mänskliga idealen ha däremot återigen kommit till korta och nya bojor smitts för individerna, detta icke minst genom nämnda naturkrafters frigörelse.

Näringsfriheten dominerade allt och blev en frihet för var och en att reda sig bäst han kunde. I detta inbördeskrig dukade till sist de svagare under, friheten i handel och vandel monopoliserades allt mer, besittningen av jorden blev källan till en ofantlig vinning, omtanken om det förnämligaste eller broderskapets förverkligande blev fortfarande avskaffad hos styrelserna och omöjliggjord för den enskilde.

Och nu har en vinter, ja, en verklig sibirisk vinter, ånyo kommit över världen. Den så kallade praktiska politiken har gjort en glänsande konkurs med ofantliga skulder på sitt samvete och ringa tillgångar. Vi måste åter börja om från början. Men huruledes?

Vi känna sagan om prinsessan Törnrosa, prinsessan, som blev begåvad med alla tänkbara företräden, men i alla fall av ett oblitt öde dömdes till en hundraårig sömn. Och allt ikring henne somnade på på samma gång och runt om slottet växte upp en ogenomträngliig rosenhäck. Många konungasöner försökte tränga sig in genom häcken och bryta den skönas förtrollning. Men ynglingarna fastnade däri och kunde ej göra sig lösa.

En sådan prinsessa är det stackars Europa. Ett barn av en mångfald invandrade folkslags egenartade kraft och begåvad med tusen möjligheter ligger hon nu och sover till synes dödens sömn. Dumheten har lägrat sig likt tusenårig spindelväv över hennes rika andliga fallenheter. Och runt omkring detta verk ha växlarena, fariseerna och de skriftlärde eller alla dessa myriader auktoriteter av guds och människors nåde, ställda på vakt kring uråldriga fördomar och maktfullkomligheter, rest en till synes oöverstiglig och ogenomträngliig skyddsmur.

Många eldar hava tänts för att med sin värme väcka den sovande. Många friska vindar ha prövat på verket men domnat av inför det omöjliga. Många käcka strömmar ha försökt bortskölja förtrollningen men runnit ut i ökensanden. Vilken Messias skall rädda prinsessan och med vilken kungstanke skall han komma för att kunna göra det?

Det är folksjälen som ensamt kan uträtta detta, väckt av självbevarelsedriften till uppror mot det oerhörda förtrycket och den skall kunna göra det endast med kärlekens makt. Erfarenheten varslar, att det kanske dock är »kärleken som övervinner allt» och icke knytnävarna och streberierna. Man har också ett stöd i denna förhoppning uti fem

miljoner mördade soldaters oskyldiga blod, som ropar från jorden, och dessa röster kunna svårligen i längden censureras. Den kommande tiden bär på en folksjälens kungstanke, som vill bryta genom förskansningarna och rädda de olyckliga europeiska folkens själ. Den nya vårbrytningens fälttecken skönjas redan i dunklet och på dem står inskrivet: bröd, frihet och självansvar. Världskrigets blod och tårar måste avkasta åtminstone en gryning av *humanismens* inbrott över världen.

Många tecken bebåda denna längtan bland folken att taga saken i egen hand, då regeringarna visat sig vanmäktiga.

Här skall närmast erinras om *den allmänna svenska fredskongressen den 25—27 juni 1915 i Varberg,* enär denna enligt min uppfattning var ett svenskt vårtecken samt jag därigenom också blir i tillfälle att, enligt uppdrag givet kongressens tre delegerade, framföra kongressens uttalande till svenska riksdagen. Nämnda kongress, som tillkom på initiativ av svenska freds- och skiljedomsföreningen, var besökt av icke mindre än 236 utsedda representanter från hela landet för freds- och nykterhetsföreningar, arbetare- och kvinnoorganisationer, religiösa samfund och andra för fredssaken intresserade sammanslutningar förutom 54 enskilda deltagare och 6 utländska gäster. Vid kongressen antogs under entusiasm åtskilliga uttalanden, samtliga betonande de oundgängliga förutsättningarna för en varaktig världsfred. Kongressen beslöt vidare att dessa resolutioner, som tolkade en utbredd stämning bland svenska folkets djupa led, skulle i översättning på det diplomatiska språket tillställas samtliga staters regeringar och parlament såsom ett bidrag till den världsopinion, särskilt från de neutrala staterna, som nu har rätt och plikt att föra talan för ett förverkligande av löftet om fred på jorden och människorna en god vilja. Slutligen beslöt kongressen att särskilt hänvända sig till de nordiska ländernas regeringar och parlament med en erinran om angelägenheten av en skandinavisk fredsmäkling på sätt kongressens antagna resolutioner närmare utvisa.

Kongressens skrivelse till svenska riksdagen jämte resolutionen bifogas härmed (bil. A) och B). Den skrivelse, varmed hänvändelse skedde till utländska, icke skandinaviska regeringar och parlament jämte den franska översättningen av resolutionerna äro likaledes bilagda denna framställning (bil. C). Såvitt möjligt skedde överlämnandet till de främmande statsmakterna vid uppvaktning, som kongressens delegerade för ändamålet gjorde hos deras beskickningar och konsulat i Stockholm. Ehuru något svar å hänvändelsen ej var ifrågasatt ha dock sådana inkommit från engelska regeringen, engelska underhuset, påven och

belgiska ministern och biläggas jämväl dessa svar till intresserades kännedom (bil. D).

Det kan synas anspråksfullt, att kongressen framträtt på detta sätt. Då emellertid regeringar och parlament icke göra någonting för ett maximiprograms framförande i världen, tvingar den hemska situationen var och en att vara så att säga sin egen utrikesminister. Det blir oundvikligt, att folken själva hålla folkriksdagar samt göra de hänvändelser till utrikes makter, som man önskar böra äga rum men aldrig kan erhålla, från en officiell regering.

Det närmare innehållet i Varbergskongressens maximiprogram och dess tillämpning på vissa dagsfrågor framgår av resolutionerna. Av detta innehåll må här endast återgivas ett stycke ur resolutionen med protest mot kriget såsom innefattande en *fredsaktivismens neutralitetsförklaring*. Den lyder:

»Kongressen vill hava uttalat, att vi böra känna varmt med alla folk, med deras lika rätt att alla leva i solen samt med de stora egenskaper, som äro deras särskilda egenart. Vi behöva för kulturutvecklingen de latinska folkens klarhet och livliga intelligens; vi behöva den germanska rasens organisatoriska kraft i tanke och handling; vi behöva den sammansmältning av dessa egenskaper, som finnas hos den anglosachsiska rasen; vi behöva de slaviska folken med deras rika anlag; vi behöva de mongoliska folken, som under årtusenden byggt sin kultur på jord och arbete. Vi behöva alla utvecklingsmöjliga folks individualiteter.

Det säges i denna neutralitetsförklaring, att vi också behöva *de mongoliska folken*. Säkerligen är det just nu av vikt att räcka dem en broderlig hand. De säga själva, att när europeerna orda om den gula faran, är detta endast ett uttryck för deras onda samvete över den vita olyckans verklighet för de asiatiska folken. På tre stora världsdelar beror det nu, hur världen kommer att styras för framtiden. Man säger, att Amerika kommer att övertaga den ekonomiska hegemonien efter Europa. Men bakom allt detta reser sig den stora asiatiska gåtan. Vi läsa i tidningarna i dessa tider understundom några få rader om något, som dock kan bliva av den mest ödesdigra betydelse för oss alla. Det är kampen i Kina mellan två idéer, representerade den ena av Sunjatsen och den andra av Juansikaj.

Vad var det, som Sunjatsen, den kinesiske revolutionens andlige ledare, lovade världen? Han har själv nedskrivit sitt program för ett nytt Kina, uppbyggt på rätten. I detta förtjäna särskilt tre punkter uppmärksamhet. Först ville han nalkas den politiska friheten genom

ett republikanskt styrelsesätt. Vidare ville han bereda folket ekonomisk frihet och förekomma dess utsugning och för detta ändamål förordade han införandet i hela landet av Henry Georges jordreform. Slutligen var hans utrikespolitiska program detta: Kinas delaktighet i världsfreden. Nu är maktpolitikern Juansikaj i färd med att ruinera Sunjatsens program för politisk frihet. Säkerligen skall han också uppmuntra den kapitalistiska industrialismen samt befrämja folkets utsugning genom monopol på jordvärdena. Vad slutligen freden har att vänta av Juansikaj, det får man en förkänning av genom hans förslag att i Kina införa den allmänna värnplikten.

Allt detta utsäde har blivit sått av systemet Europa, och nu nalkas skördens tid. Europas folk måste vakna upp för att rädda icke blott sig själva utan världens alla folk. Men det är också det sista ögonblicket att räcka en brodershand till de asiatiska folken. Om de europeiska folken icke göra det nu, är det fara värt, att tillfället går förlorat och mänskligheten i stället står inför utsikterna till nya fruktansvärda världskrig.

Den *nordiska fredskongressen 5—7 september 1915 i Köpenhamn* anslöt sig i väsentliga delar till Varbergskongressens uttalande på sätt bifogade redogörelse för den förra kongressens uttalanden utvisar (bil. E). Förslag, att kongressen i stället skulle inskränka sig till ett minimiprogram i överensstämmelse med Anti-Oorlograads nedannämnda initiativ, vann ej anslutning.

På enahanda ståndpunkt vilar också *den Fordska fredsexpeditionens uppfattning.* Detta insågs av de skandinaviska fredsaktivisterna, som därföre voro färdiga att mottaga dess deltagare som meningsfränder. Delegationerna för de i expeditionen hitintills deltagande länderna (utom Nordamerika, även Norge, Sverge, Danmark och Holland) hava i januari 1915 i Haag överenskommit om en grundval för expeditionens tillämnade neutrala fredskonferens på sätt bifogade uttalande utvisar (bil. F). I detta uttalande framhålles, dels att en varaktig fred kan byggas icke på militära hänsyn utan endast på rättfärdighet och humanitet, och dels att förutsättningarna böra nu vara inne för avskaffande av rustningarna efter allmän överenskommelse i samband med införandet av en internationell rättsordning, som vill trygga individernas och folkens lika utvecklingsrätt under hägnet av politisk, ekonomisk och andlig frihet.

Vid sidan av dessa fredssträvanden, som vilja utgå från ett maximiprogram, har en rörelse blivit igångsatt särskilt från *en fredsorganisation i Holland, kallad Anti-Oorlog Raad,* som satt till sin uppgift att

verka för ett s. k. minimiprogram. Ett sådant program har också på dennas initiativ blivit fastställt vid en sammankomst mellan deltagare från flera länder i Haag den 7—10 april 1915. Denna rörelses verksamhet i Sverge har tagit sig uttryck i bifogade upprop, däri ock ovannämnda minimiprogram återgivits (bil. G). Det framgår av detta program, att man ej ansett sig böra nu allsidigt utan endast i viss mån röra vid nationalitetsfrågan, samt i avrustningsfrågan nu endast fordrar nedsättning i rustningarna samt avskaffandet av kaparerätten och hävdandet av havens frihet.

Önskligt vore, om dessa båda rörelser kunde samverka eller åtminstone ej ginge i vägen för varandra. Från anhängare av ett maximiprogram hava försök därtill på olika sätt blivit gjorda. Varbergskongressen beslöt också uttala sig sympatiskt om en inbjudning att ansluta sig till minimiprogrammet, på sätt kongressens resolution därom närmare utvisar, ehuru den själv valde sin egen linje, maximiprogrammet. Dessa närmanden hava emellertid bestämt avböjts. Det är också uppenbart att för närvarande åtminstone de båda uppfattningarna grunda sig på tämligen skiljaktiga sinnesriktningar. Antioorlogfolket representerar, såsom det synes, den gamla parlamentariska majoritetspolitiken och de hava också på många sätt sökt taga avstånd från så kallade »radikala» fredsvänner. Anhängarna av ett maximiprogram företräda åter dem, som längta efter nya humanistiska riktlinjer för politiken.

Förutom dylika allmänna fredsprogram hava även förekommit åtskilliga socialdemokratiska partiuttalanden närmast för att främja sammanhållningen inom internationalen men på samma gång innefattande ett allmänt fredsprogram i större eller mindre omfattning. Såsom representativa exempel på sådana uttalanden må åberopas: från officiellt håll *den svensk- dansk- norsk- holländska socialdemokratiska fredskonferensens i Köpenhamn den 17—18 januari 1915* (bil. H) och från oppositionellt håll *den internationella socialistiska fredskonferensens i Zimmerwald uti Schweiz i september 1915* (bil. I).

En särskild ställning intager *den internationella kvinnokongressen som ägde rum i Haag den 28 april—1 maj 1915* samt var besökt av representanter från Belgien, Danmark, England, Holland, Italien, Kanada, Nordamerikas förenta stater, Norge, Sverge, Ungern och Österrike. Även denna kongress antog åtskilliga resolutioner (bil. K). Kongressen har genom utsedda delegerade drivit en synnerligen energisk propaganda hos de krigförande och neutrala staternas regeringar.

Alla dessa program, till vilka kunde läggas åtskilliga andra, giva en god föreställning om vad som rörer sig just nu inom åtskilliga

folklager och samhällsklasser i fråga om önskningar för framtiden. Såsom *exempel* på en del frågor som enligt min uppfattning framställa sig till övervägande i sammanhang med spörsmålet om en varaktig fred tillåter jag mig hänvisa till bifogade promemoria (bil. L).

Oavsett dessa strävanden här och var bland folken kvarstår såsom en oundgänglig angelägenhet att fortfarande påverka *regeringar och parlament*. Parlamenten hava hitintills som sagt visat sig negativa och vid det nordiska interparlamentariska delegerademötet i Köpenhamn 2—3 september 1915 fann man sig ej heller där uppfordrad av situationen att gå längre i sina krav än att förorda nordisk neutralitet i kriget (jämför motionen nr 156 i andra kammaren år 1916). En stor del av delegerademötets deltagare hava emellertid enskilt förordat det förenämnda positiva minimiprogrammet. Svenska regeringen tog som bekant avstånd på visst sätt från det Varbergska maximiprogrammet, som däremot väsentligen biträddes av förenämnda nordiska fredskongress i Köpenhamn.

I detta sammanhang må erinras om att endast ett maximiprogram kan upplösa den ofruktbarhet som för närvarande vilar över de krigförande staternas mellanhavande. Den största segern är att övervinna sig själv och utan att självövervinnelse får någon plats bland de krigförandes styrelser är ingen välfärd för någon av dem att förvänta.

Låtom oss göra det *tankeexperimentet*, att Tyskland såsom för närvarande förfogande över de största militära framgångarna överraskade världen med att erbjuda sina medtävlare fredsunderhandlingar på grundvalen av avrustning efter allmän överenskommelse i samband med införande av en förnuftig internationell rättsordning, om vilken närmare överläggningar också skulle äga rum. Vad skulle då inträffa? Säkerligen skulle genom en sådan statsmannahandling folksjälen lösas från sina band samt snart nog stormande såsom en oemotståndlig makt i hela världen stödja ett sådant förslag. Tyskland skulle under alla förhållanden få en moralisk makt, som vida överträffar dess militära, och landet skulle under förhandlingarnas gång, med stöd av en världsopinion, vinna ett beaktande för sina rättvisa fordringar i vida större omfattning än det någonsin skall kunna lyckas genom ett krig. Tysklands styrelse skulle också på detta sätt finna sin största fördel av att själv utöva rättvisa mot andra, vilket kanske icke heller på annat sätt skulle kunna ske. Detta är också ett exempel på möjliga verkningar, som endast kunna åstadkommas genom ett maximiprogram såsom en vägledning för folkopinionen i världen.

På grund av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, huruvida genom svenskt eller skandinaviskt regeringsinitiativ må kunna sammankallas en officiell fredskonferens av neutrala stater med uppdrag att uppgöra förslag till grundvalar för en varaktig fred, byggd på rustningarnas avskaffande enligt allmän överenskommelse i samband med införande av en internationell rättsordning, som vill trygga individernas och folkens lika utvecklingsrätt under hägnet av politisk, ekonomisk och andlig frihet.

Stockholm den 6 februari 1916.

Carl Lindhagen.

Bil. A.

Till Sveriges Riksdag.

På inbjudan av Svenska Freds- och skiljedomsföreningen hölls *den 25—27 juni 1915 i staden Varberg en allmän svensk fredskongress.* Denna var besökt av ett stort antal (236) utsedda representanter från hela landet för freds- och nykterhetsföreningar, arbetare- och kvinnoorganisationer, religiösa samfund och andra för fredssaken intresserade sammanslutningar.

Vid detta möte antogs under entusiasm åtskilliga uttalanden, samtliga betonande de oundgängliga förutsättningarna för en varaktig världsfred.

Kongressen beslöt vidare, att dessa resolutioner, som tolkade en utbredd stämning bland svenska folkets djupa led, skulle i översättning på det diplomatiska språket tillställas samtliga staters regeringar och parlament såsom ett bidrag till den världsopinion, särskilt från de neutrala staterna, som nu har rätt och plikt att föra talan för ett förverkligande av löftet om fred på jorden och människorna en god vilja.

Slutligen beslöt kongressen att särskilt hänvända sig till de nordiska ländernas regeringar och parlament med en erinran om angelägenheten av en skandinavisk fredsmäkling på sätt som dess antagna resolutioner närmare utvisa, och hemställes därföre vördsammast, att Sveriges riksdag måtte taga denna sak under övervägande.

Samtliga de vid kongressen antagna resolutioner bifogas och åberopas.

Stockholm den 17 juli 1915.

På kongressens vägnar:

Jenny Velander. *Carl Lindhagen.* *Carl Sundblad.*

Bil. B.

Resolutioner antagna på Allmänna Svenska Fredskongressen i Varberg 25—27 juni 1915.

Protest mot kriget.

Under elva långa månader har nu världskriget pågått utan att det skönjes något slut på eländet.

Detta krig är en vanära för den europeiska kulturen, en skamfläck i mänsklighetens historia, ett brutalt återfall i barbari. Det väcker fasa och förtvivlan, åstadkommer omätlig ödeläggelse av kulturvärden och försämrande av folkrasen. Rättsbegreppen upprivas. Sinnena förvildas. Framtiden ligger mörk och ogenomtränglig för våra blickar.

Kongressen måste därför protestera mot kriget och giva uttryck för sin flammande indignation mot dem, som eggat folken mot varandra och därigenom frammanat de lidelser, som utlöst sig i denna brutalitet utan like och i hänsynslösa kränkningar av folkrättsliga förbindelser.

Men i knappt ringare grad än av kriget hämmas folkens utveckling av de rustningar, som i alla stater bedrivas och som med naturnödvändighet måste leda till krig. Kongressen protesterer också mot dessa rustningar och kräver, att samverkan mellan nationerna regleras av andra synpunkter än det ständiga hotets.

Kongressen vill i stället hava uttalat, att vi böra känna varmt med alla folk, med deras lika rätt att alla leva i solen samt med de stora egenskaper, som äro deras särskilda egenart. Vi behöva för kulturutvecklingen de latinska folkens klarhet och livliga intelligens; vi behöva den germanska rasens organiska kraft i tanke och handling; vi behöva den sammansmältning av dessa egenskaper som finnes hos den anglosachsiska rasen; vi behöva de slaviska folken med deras rika anlag; vi behöva de mongoliska folken, som under årtusenden byggt sin kultur på jord och arbete. Vi behöva alla utvecklingsmöjliga folks individualiteter.

Kongressen riktar en enträgen vädjan till alla länders regeringar och parlament att verka för en snar fred samt att träffa sådana överenskommelser som för framtiden grunda ett varaktigt fredstillstånd.

Genom vilka åtgärder kunna krig för framtiden omöjliggöras?

Då till de nutida krigens orsaker i främsta rummet måste räknas:

dels föregående krigs våldserövringar och därav följande förtryck av främmande nationer samt nutidens kapitalistiska och imperialistiska strävanden;

dels de på grund därav föranledda kapprustningarna och folkens militaristiska uppfostran, alstrande ett allt hänsynslösare militärvälde, ett alltjämt växande maktbegär samt stegrad misstänksamhet och fiendefruktan hos alla folk;

dels de ofantliga hindren för en verklig demokratis genombrott i samhällena samt den kristna förkunnelsens urartning till ett verktyg i kapitalismens och militarismens tjänst i stället för att hävda folkens och individernas samhörighet och broderskap,

så vill kongressen för skapandet av ett varaktigt fredstillstånd framhålla följande nödvändiga åtgärder:

1) ett förbund mellan de civiliserade staterna för fred, fri handel och fri samfärdsel mellan länder och koloniområden och i samband därmed inrättande av ett världsparlament samt genomförande av undertryckta nationers självbestämningsrätt;

2) de nationella härarnas och det övriga krigsväsendets avskaffande; obligatorisk skiljedom i alla mellanfolkliga tvistefrågor och inrättande av en internationell ordningsmakt;

3) en omläggning av undervisning och uppfostran i syfte att hävda rätten framför makten med betonande av de olika folkens och individernas solidaritet och broderskap samt ett oavlåtligt förverkligande av demokratiens principer och folkets självbestämningsrätt inom alla områden.

Uttalande om uppropet för varaktig fred.

Till kongressen hade ankommit en uppmaning att ansluta sig till internationella mötets i Haag av den 7—10 april 1915 gjorda uttalanden om grunderna för en varaktig fred.

Kongressen beslöt uttala sin sympati för denna framställnings syfte och för den fredskänsla som i densamma kommit till uttryck. Men kongressen fann för sin del att den icke kunde stanna vid de sålunda framförda kraven utan fordrade ett mera klart och oförbehållsamt ingående på de oundgängliga förutsättningarna för ett varaktigt uppnående av det gemensamma målet: en varaktig fred.

Belgiens återupprättelse.

Med anslutning till kongressens uttalande rörande nödvändigheten av att genomföra undertryckta nationers självbestämningsrätt vill kongressen uttala, att detta krav än mer skulle äventyras, därest det nu pågående kriget utmynnade i att de undertryckta nationernas antal ökades. Kongressen får inlägga sin kraftigaste protest mot de framförda tankarna att upphäva Belgiens självständighet. Såsom en vakthållning kring ovannämnda krav riktas en hemställan till alla, som äga vilja att arbeta för fred och frihet, att upptaga en okuvlig propaganda för Belgiens återupprättelse.

Må från alla folk och länder stiga ett allt högre rop: Giv Belgien åter dess frihet och dess nu så förtrampade rätt.

Undertryckta nationers självbestämningsrätt.

Med anknytning till kongressens uttalande om nödvändigheten att genomföra de undertryckta nationernas självbestämningsrätt, vill kongressen, *utan att förbise någon sådan nation*, dock vid sidan av den belgiska frågan, varom kongressen redan uttalat sig, särskilt erinra jämväl om några andra nationalitetsspörsmål, vilka ur rättens och statsklokhetens synpunkter just nu hava en synnerlig aktualitet för det europeiska statssystemets utveckling i fredens och samförståndets tecken.

Kongressen tillåter sig att till de många rösterna från skilda håll i världen lägga även sin vädjan att på den fredliga och upplysta överenskommelsens väg måtte dels återupprättas ett fritt och odelat Polen, dels Finland på ett för framtiden betryggande sätt tillförsäkras sina utfästade konstitutionella rättigheter och dels den Elsass—Lothringska frågan lösas på ett för alla vederbörande tillfredsställande sätt; och kan kongressen i anslutning till en utbredd förhoppning bland Skandinaviens folk ej underlåta att i detta sammanhang göra en erinran och vädjan jämväl den nordschlesvigska frågan.

Skandinaviska folkens uppgift i fredsarbetet.

Då även de neutrala europeiska staterna högeligen lida av det nuvarande krigstillståndet och kränkas därav på mångahanda sätt i sin självbestämningsrätt;

då desamma på grund av sin ställning som neutrala dessutom hava en uppfordran att i sin mån verka för ett bättre sakernas tillstånd;

då av dessa stater de nordiska länderna, samlade i enigt framträdande, synas äga stora betingelser att vinna beaktande för sina synpunkter;

beslutar kongressen göra det uttalandet:

att de nordiska regeringarna och parlamenten böra sammankomma för gemensamma överläggningar i denna enastående betydelsefulla angelägenhet;

att därvid bör verkas för gemensamt framträdande från de nordiska länderna eventuellt samtliga neutrala stater att göra slut på krigsaktionen;

att vid nämnda sammanträffande överläggning vidare bör äga rum om förslag till riktlinjer för en förnuftig världspolitik att från de nordiska ländernas sida eventuellt framföras i anslutning till fredsmäklingen;

att därvid bör såsom ledande grundsats gälla, att en varaktig fred vinnes icke genom en staternas ävlan att besegra varandra utan endast genom ett bemödande från deras sida att övervinna egna maktinstinkter som vilja triumfera på rättens och fredens bekostnad;

att vid sammankomsten slutligen bör komma till stånd ett samråd om de nordiska ländernas inbördes samarbete för framtiden, särskilt om möjligheterna för en skandinavisk avrustningsallians.

Organisation av fredsfolket inom landet.

Då folken ofta låta sig vilseledas av rustningsivrarnas, under fosterländska talesätt dolda egoistiska och, med avseende å folkets verkliga intressen, rent landsfördärvliga strävanden;

då vidare folken i sådana situationer låta sig överrumplas, enär de maktägande i regel ställa dem inför ett fullbordat faktum, vilket hittills alltför ofta kunnat ske, enär respektive lands fredsvänner icke i tid organiserat sig och uppträtt tillräckligt målmedvetet för att kunna förhindra själva krigsutbrottet, så uttalar kongressen,

att ett enigt, planmässigt och målmedvetet uppträdande från samtliga fredsälskande medborgares sida är den viktigaste förutsättningen för hävdandet av fredsvännernas krav. Ett sådant arbete bör, för att verka samlande och möjliggöra ett effektivt upplysningsarbete inom olika befolkningslager, bedrivas fristående från vad som i detta avseende även göres inom de politiska partierna, varför kongressen särskilt vill förorda ett kraftigt stödjande av det demokratiska fredsarbetet samt att allmänna svenska fredskongresser årligen avhållas, till vilka icke allenast fredsföreningar utan jämväl nykterhets-, ungdoms-, kvinno- och arbetaresammanslutningar äga att deltaga genom ombud.

Arbetet för och arrangerandet av dessa kongresser bör lämpligast överlämnas åt en av föregående kongress vald kommitté jämte Svenska Freds- och skiljedomsföreningens centralstyrelse.

Orubblig neutralitet.

Kongressen vill på det kraftigaste protestera mot den för landet ödesdigra propaganda, som från vissa kretsar — genom ansvarslösa tidningar och tidskrifter

samt på annat sätt — bedrives för att förmå vårt land att lämna den verkliga neutralitetens grund och föra oss in på deras s. k. aktiva neutralitetslinje. Dessa strävanden äro visserligen ännu vanmäktiga, men de innefatta dock brottsliga försök att föra vårt land in i världskriget. Vi ropa därför till svenska folket: vakna upp. Vi varna: se upp med krigsprovokatörerna. Vi mana: skärp fredsarbetet.

Nykterhetsfolket och fredsarbetet.

Striden mot ett så förödande gift som alkoholen har i årtionden drivits efter ungefär samma linjer bland alla civiliserade folk och därigenom åstadkommit ett samarbete av storartad omfattning. Det är på tiden att detta samarbete växer ut till en målmedveten kamp mot ett annat ont, som står hindrande i vägen för folkens förbrödring, nämligen nationalismen och dess skyddsvakt, militärväsendet. Vart det leder att låta detta växa sig så starkt som på senare tid varit fallet, visar det nu pågående världskriget med slående klarhet.

På grund härav uppmanar Svenska Fredskongressen nykterhetsfolket att allmänt ansluta sig till och kraftigt understödja fredsrörelsen och sålunda till oemotståndlig kraft öka de krafter som vilja sätta rätten, ordningen och människokärleken på den plats, där våldet och den internationella anarkien nu tronar.

Samvetsömma värnpliktige.

Med anknytning till sitt uttalande om militaristisk uppfostran som en av de nutida krigens orsaker och om den allmänna krigstjänstens och de nationella härarnas avskaffande som nödvändiga botemedel härutinnan vill kongressen kraftigt betona kravet på befrielse från värnpliktens fullgörande för dem, vilka av sitt rättsmedvetande känna sig därtill förhindrade.

Bil. C.

A .....

Sur l'invitation de la Société suédoise de la paix et de l'arbitrage, *un congrès général suédois en faveur de la paix* a eu lieu à Varberg (Suède) du 25 au 27 Juin 1915.

Le congrès a réuni 236 délégués venus de toutes les parties du pays et représentant des sociétés différentes, sociétés de la paix, sociétés de tempérance, organisations ouvrières, union des femmes, sociétés religieuses et autres groupements partisans de la paix.

Le congrès a adopté avec enthousiasme diverses propositions concernants les conditions indispensables d'une paix durable.

Le congrès a décidé que les résolutions votées qui expriment des sentiments très répandus dans le peuple suédois seraient traduites dans la langue diplomatique et présentées à tous les gouvernements et tous les parlements pour contribuer ainsi à leur faire entendre la voix de l'opinion de la population pacifique du monde entier, spécialement des pays neutres population qui a le droit et le devoir de faire ce qui est en son pouvoir pour hâter l'accomplissement de la promesse de paix sur la terre aux hommes de bonne volonté.

Stockholm le 17 Juillet 1915.

Pour les Congrès général suédois de la paix:

Jenny Velander.	*Carl Lindhagen.*	*Knut Sandstedt.*
Prof. d'école normale.	Maire de Stockholm.	Chef de District.

Résolutions du Congrès général suédois en faveur de la paix tenu à Varberg (Suède) les 25—27 Juin 1915.

Protestation contre la guerre.

Voici onze mois que dure la guerre sans que s'annonce la fin de cette catastrophe.

Cette guerre est un déshonneur pour la civilisation européenne, une tache infamante dans l'histoire de l'humanité, un retour honteux à la barbarie. Elle provoque l'horreur et le désespoir, ruine l'œuvre de la civilisation et avilit l'humanité. Le sentiment du droit est anéanti. Les esprits sont égarés. L'avenir se fait sombre et impénétrable à nos regards.

C'est pourquoi le congrès se voit obligé de protester contre la guerre et d'exprimer toute son indignation contre ceux qui l'ont déchaînée, qui ont lancé les peuples les uns contre les autres en lâchant la bride à toutes les passions, approuvant par là même toutes les manifestations d'une brutalité sans exemple et la violation cynique des engagements internationaux.

Toutefois le développement des peuples n'est pas moins entravé par l'augmentation constante des armements que par la guerre qui en est l'aboutissement fatal. Aussi le congrès proteste-t-il de même contre les armements et réclame une coopération entre les nations basée sur d'autres principes que celui d'une menace perpétuelle.

Le congrès tient à affirmer qu'on doit au contraire éprouver des sentiments de profonde sympathie pour tous les peuples, reconnaissant à tous des droits égaux à avoir leur place au soleil et appréciant les qualités particulières qui sont le lot de chacun. La civilisation a besoin pour se développer de la collaboration de tous les peuples, des Latins avec la clarté et la vivacité de leur intelligence, des Germains avec leur faculté d'organisation dans le domaine de la pensée comme dans celui de l'action, des Anglo-Saxons en qui se trouvent fondues pour ainsi dire ces diverses qualités, des Slaves avec leur richesse de dons naturels, des Mongols qui pendant des milliers d'années ont édifié leur civilisation sur l'attachement à la terre et sur le travail. La civilisation a besoin des génies nationaux de tous les peuples capables de développement.

Le congrès adresse un pressant appel aux gouvernements et parlements de tous les pays pour qu'ils s'efforcent de conclure prochainement la paix et de l'établir sur des bases qui en garantissent la durée.

Des moyens de rendre la guerre impossible.

Considérant que les guerres contemporaines ont principalement pour causes:

d'une part, les conquêtes du passé, arrachées par la violence et, par suite, l'oppression de nations étrangères ainsi que l'extension du capitalisme et de l'impérialisme;

d'autre part, conséquence de ce qui précède, la rivalité en ce qui concerne l'augmentation des armements, l'éducation militaire des peuples, le triomphe d'un militarisme de plus en plus arrogant, avide de puissance, entretenant la méfiance et la crainte dans toutes les nations;

et aussi, les obstacles accumulés qui s'opposent au développement d'une vraie démocratie, ainsi que l'asservissement du christianisme qui, au lieu d'être un principe

d'union entre les peuples et les individus, n'est plus qu'un instrument au service du capitalisme et du militarisme;

en conséquence, le congrès propose, pour l'établissement d'une paix durable, les mesures suivantes:

1) l'union des nations civilisées pour la paix, la liberté du commerce et des communications entre les différents pays y compris les colonies, la création d'un parlement universel et la restitution aux nation opprimées du droit de disposer d'elles-mêmes;

2) la suppression des armées nationales et de tout le matériel de guerre; l'obligation de l'arbitrage dans tous les litiges internationaux et l'établissement d'un pouvoir exécutif international;

3) une réforme de l'enseignement et de l'éducation qui devront pénétrer la jeunesse du sentiment de la supériorité du droit sur la force, en insistant sur la solidarité fraternelle des peuples comme des individus; enfin une réalisation continue du programme démocratique avec le respect des droits des peuples dans tous les domaines.

La restauration intégrale de la Belgique.

Comme suite à sa déclaration sur la nécessité de restituer aux nations opprimées leur droit de disposer d'elles-mêmes, le congrès attire l'attention sur la nouvelle atteinte qui serait portée au droit des gens si la guerre devait avoir pour résultat d'augmenter le nombre des nations opprimées. Aussi le congrès croit-il devoir élever ses plus vives protestations contre l'idée qui a été exprimée d'attenter à l'indépendance de la Belgique. Que tous ceux qui ont à cœur de travailler pour la cause de la paix et de la liberté fassent une propagande inlassable en faveur de la restauration intégrale de la Belgique! Que de tous les pays et de tous les peuples s'élève un même cri toujours plus impérieux: »Rendez à la Belgique sa liberté et ses droits actuellement foulés aux pieds!»

Du droit des nations opprimées de disposer d'elles-mêmes.

Comme suite à sa déclaration sur la nécessité de restituer aux nations opprimées leur droit de disposer d'elles-mêmes, le congrès tient à affirmer qu'*il n'excepte aucune des nations opprimées.* Mais à côté de la question belge sur laquelle il s'est déjà prononcé, le congrès croit devoir faire mention de quelques autres questions de nationalité qui, au point de vue du droit et de la sagesse politique, offrent en ce moment un intérêt tout particulier pour le développement du système politique européen dans un esprit de paix et de concorde.

Le congrès se permet de joindre sa voix à toutes celles qui se sont élevées de tous les points du monde pour demander que des conventions pacifiques interviennent pour reconstituer la Pologne libre et entière, pour assurer à la Finlande des garanties au sujet des droits constitutionnels qui lui avaient été reconnus et pour donner à la question de l'Alsace-Lorraine une solution qui satisfasse tous les intéressés. Dans le même ordre d'idées, le congrès ne peut s'empêcher de rappeler l'espérance qui survit au cœur des peuples scandinaves en ce qui concerne le nord du Schlesvig; puisse l'appel du congrès en faveur de ce pays être entendu!

Organisation des amis de la paix.

Attendu que les peuples se laissent souvent égarer par les partisans des armements qui, sous des apparences patriotiques, dissimulent des projets égoïstes et nettement contraires aux véritables intérêts du peuple;

attendu d'autre part que les peuples se laissent surprendre par les gouvernements qui les mettent en face du fait accompli, ce qui a pu se faire trop souvent jusqu'ici, les partisans de la paix dans les pays intéressés ne s'étant pas organisés à temps et n'étant pas intervenus avec assez de décision pour pouvoir empêcher le déchaînement de la guerre;

en conséquence, le congrès estime qu'une action concertée poursuivie avec méthode et résolution par les citoyens partisans de la paix est le plus sûr moyen de faire triompher leur volonté.

C'est là une œuvre qui pour être féconde et garder sa force d'union dans les différentes classes de la population doit être poursuivie indépendamment de la propagande analogue faite au sein des partis politiques. Le congrès recommande surtout de soutenir énergiquement la propagande pacifique inspirée par l'esprit démocratique et préconise la réunion annuelle d'un congrès général suédois en faveur de la paix qui réunira les délégués, non seulement des sociétés de la paix, mais encore des associations de jeunes gens, de femmes, d'ouvriers ainsi que des sociétés de tempérance.

La préparation et l'organisation de chaque congrès seront confiées à un comité choisi par le congrès précédent ainsi qu'au comité central de la Société de la paix et de l'arbitrage.

Les amis de la tempérance et l'œuvre de la paix.

La lutte contre les ravages de l'alcool s'est poursuivie depuis des dizaines d'années à peu près d'après les mêmes principes parmi tous les peuples civilisés et il s'est établi ainsi une imposante collaboration internationale. Il est temps que cette collaboration s'applique à la lutte, pour le moins aussi nécessaire, contre d'autres maux qui empêchent le rapprochement fraternel des peuples, à savoir le nationalisme et le militarisme. La faute a été de les laisser se développer comme on l'a fait jusqu'ici et la guerre actuelle est là pour montrer d'une manière frappante où cela devait mener fatalement.

En conséquence, le congrès engage les amis de la tempérance à adhérer en masse au mouvement de la paix pour le soutenir énergiquement et donner ainsi une puissance irrésistible aux forces qui remettront le droit, l'ordre et l'amour de l'humanité à la place où règnent actuellement la violence et l'anarchie internationale.

La mission des peuples scandinaves dans l'œuvre de la paix.

Considérant que les nations neutres de l'Europe ont, elles aussi, à souffrir de l'état de guerre actuel et sont lésées de bien des manières dans leurs propres droits;

considérant qu'en leur qualité de neutres elles ont le devoir strict de travailler dans la mesure de leur pouvoir à l'amélioration de l'état de choses présent;

considérant que, de toutes les nations neutres, ce sont les états scandinaves qui semblent avoir le plus de chances de faire prendre en considération leur point de vue;

en conséquence, le congrès décide de proposer:

que les gouvernements et les parlements scandinaves s'assemblent pour conférer sur ces circonstances d'une importance unique;

que cette assemblée des représentants des trois pays prépare une intervention commune des états scandinaves, éventuellement de tous les états neutres, en vue d'offrir leur médiation qui mettrait aussitôt fin aux hostilités;

que cette même assemblée établisse un projet de politique internationale raisonnable qui pourrait être proposé pas les états scandinaves à la suite de leur offre de médiation;

que cette même assemblée pose comme principe fondamental que, pour arriver à une paix durable, il faut que les nations renoncent au désir de se vaincre les unes les autres et que chacune de son côté s'applique à maîtriser ses propres instincts de domination qui autrement ne triompheraient qu'au détriment du droit en compromettant de nouveau la paix;

enfin que cette assemblée établisse une entente entre les pays scandinaves pour leur collaboration dans l'avenir et spécialement en vue d'arriver à conclure un traité de désarmement entre les trois nations.

Résolution.

Le congrès avait été invité à souscrire aux déclarations faites à la conférence de La Haye du 7—10 avril 1915 au sujet des fondements d'une paix durable.

Le congrès à décidé d'exprimer sa sympathie pour les intentions de cette déclaration inspirée par un grand amour de la paix. Mais le congrès n'a pas cru pouvoir, pour sa part, s'en tenir aux conditions proposées et a demandé qu'on allât plus au fond de la question afin de poser avec plus de netteté et de précision les conditions indispensables pour parvenir au but vers lequel nous nous efforcons les uns et les autres, à savoir: la paix durable.

Bil. D.

Dal Vaticano, le 28 Août 1915.

Segreteria Di Stato Di Sua Santita.
(Stämpel.)

Nr 9072.

Monsieur.

Sa Sainteté a beaucoup agréé l'hommage qu'au nom du Congrès général suédois de la paix, vous Lui avez fait, vos deux collègues et vous, du fascicule contenant les résolutions adoptées par ce Congrès dans ses réunions du 25 au 27 juin dernier.

L'Auguste Pontife s'unit très cordialement au vœu que les Chefs des Nations belligèrantes, accueillant le désir grandissant de la paix, dont le besoin est désormais si universellement ressenti, puissent mettre fin bientôt à cette horrible guerre.

Il demande à Dieu, avec ferveur, de hâter le jour où les peuples redevenus frères se contentent de rivaliser entre eux dans les voies pacifiques de la civilisation.

Agréez, Monsieur, l'expression de mes sentiments distingués.

P. Card. Gasparri.

Monsieur Charles Lindhagen.
Maire de Stockholm.

British Legation, Stockholm.
Stockholm, Sept. 6 1915.

Sir,

I beg to inform you that I forwarded to His Majesty's Governement the address you were good enough to hand to me on July 24:th last, containing the resolutions in favour of peace which were passed at the congress at Varberg.

His Majesty's Government now authorise me to inform you in reply that it is their desire that the war should be concluded on just terms, which will ensure lasting peace and the opportunity for all nations of Europe to progress without fear of agression.

I am, Sir,
Your obedient servant
Edw. Howard.

Mr Carl Lindhagen.
Mayor of Stockholm.

16:th September 1915.

(Stämpel.)

Sir,

I have the honour to acknowledge the receipt after the copy of the Resolutions passed by the Swedish Societies for Peace and Arbitration at their Congress held at Varberg on the 25:th—27:th june last, transmitted to the British Parliament by His Majesty's minister at Stockholm.

I am convinced that it is the earnest desire of members of all parties in the House of Commons, that the present war may be concluded on just terms, which will ensure a lasting peace, and the opportunity to all the nations of Europe to progress without fear of agression.

I have the honour to remain, Sir,
Your obedient servant

James W. Lowther.
Speaker.

Mr Carl Lindhagen, Stockholm.

Stockholm, le 18 Août 1915.

(Skrivelse till kongressens tre delegerade.)

En rentrant de voyage, j'ai appris votre visite à la Légation et j'ai été profondément touché de cette démarche.

J'ai vivement regretté de n'avoir pu vous rencontrer à cette occasion.

Je vous remercie du témoignage de sympathie que vous avez adressé au peuple Belge, au nom du Congrès National Suédois de la Paix.

Je n'ai pas manqué de faire part de cette démarche sincère et spontanée au Gouvernement du Roi, qui s'en est montré vivement touché.

Veuillez agréer, Monsieur, les assurances de ma considération la plus distinguée.

Le Ministre de Belgique en Suède

Wauters.

Bil. E.

Resolutionerna vid 8:de Nordiska fredskongressen i Köpenhamn 5—7 sept. 1915

innehöllo med några enstaka förändringar samma önskningar och krav som Varbergskongressen.

Diskussionen om frågan *genom vilka föranstaltningar kan krig för framtiden undvikas?* utmynnade i ett uttalande däri det heter, att åttonde nordiska fredskongressen uttalar sig för följande för grundläggande av en varaktig fred nödvändiga öranstaltningar:

»Ett förbund mellan de civiliserade staterna för fred, fri handel och fri samrdsel mellan länderna och kolonialområdena och i samband härmed upprättandet av ett världsparlament samt genomförandet av undertryckta nationers självbestämningsrätt;

avskaffande av de nationella härarna och allt övrigt krigsväsen, obligatorisk skiljedom i alla mellanfolkliga tvistemål och upprättandet av ett internationellt polisväsen;

en omläggning av undervisning och uppfostran därhän, att rätten bör sättas över makten, att de skilda folkens och individernas solidaritet och broderskap betonas och att verkliggörandet av demokratins principer och folkens självbestämningsrätt inom alla områden bör genomföras.»

Till uttalandena vid mötet i Haag den 7—10 april i år anslöt kongressen sig genom att uttala »sin sympati för de tankar som där framkommo och för den fredskärlek, som där gav sig uttryck».

Rörande de *skandinaviska folkens uppgift i fredsarbetet* uttalade kongressen, att det bör komma förhandlingar till stånd mellan nordens regeringar och folkrepresentationer och förslag till riktlinjer för en förnuftig världspolitik samt att detta förslag eventuellt förelägges vid de kommande fredsförhandlingarna; att som ledande grundsats härför bör gälla: att varaktig fred icke vinnes genom staternas strävan att besegra varandra, utan endast genom en ansträngning från deras sida att övervinna egna maktinstinkter som söka att triumfera på rättens och fredens bekostnad samt att en förhandling bör komma till stånd mellan de nordiska ländernas regeringar och folkrepresentationer om dessa länders inbördes samarbete för framtiden, särskilt om möjligheterna för en skandinavisk avrustning.

Angående de *nordiska ländernas neutralitet* uttalade kongressen sin fulla tillslutning till de tre nordiska regeringarnas gemensamma strävanden att upprätthålla ländernas absoluta och fortsatta neutralitet under kriget. Kongressen är förvissad om, heter det, att strävanden i motsatt riktning icke i något av länderna skall kunna rubba denna politik.

Beträffande *undervisningen* gjordes ett uttalande, däri framhålles att »den nuvarande historieundervisningen måste omläggas, därvid fredssakens historia, det fredliga arbetet, dess män och kvinnor och allt det som förhindrat kriget, däribland företagna medlingar och skiljedomar, får en bredare plats. Krigens orsaker och rysliga förlopp, dess fruktansvärda ödeläggelser och förråande inflytande gives den rätta belysningen».

Om den *allmänna värnplikten* uttalade kongressen som sin uppfattning, att den »långtifrån att vara en demokratisk inrättning i stället är världens mest odemokratiska och ödesdigra institution. Den är i väsentlig grad orsaken till kapprustningarna i Europa och därigenom ansvarig för den misstro och spänning som förde till världskrisen».

Kongressen uppfordrade därför »fredsvännerna i alla länder att med all kraft arbeta emot den allmänna värnpliktens princip».

Kongressen beslöt, att *samtliga resolutionerna* genom kongressens ordförande och sekreterare skola överlämnas till de tre ländernas folkrepresentationer och regeringar samt tillställas fredsbyrån i Bern och Internationella socialistiska byrån.

Bil. F.

Grundvalen för en neutral konferens enligt beslut i januari 1916 av de danska, holländska, nordamerikanska, norska och svenska delegationerna av den Fordska fredsexpeditionen.

Vi deltagare i Henry Fords expedition, tillhörande fem neutrala nationer, vilja innan vi skiljas för att återvända till våra hemland uttala vår enstämmiga anslutning till den plan för expeditionen, som går ut på att arbeta för en varaktig fred, byggd icke på militära hänsyn utan rättfärdighet och humanitet.

Vi anse att förutsättningarna nu böra vara inne för avskaffande av rustningarna enligt allmän överenskommelse, i samband med införande av en inter-

nationell rättsordning, som vill trygga individernas och folkens lika utvecklingsrätt under hägnet av politisk, ekonomisk och andlig frihet.

Övervägandet av de närmare grunderna för en sådan rättsordning överlämnas till den neutrala konferensen.

Bil. G.

Internationellt möte i Haag den 7—10 april 1915 rörande grunderna för en varaktig fred på initiativ av Anti-Oorlog Raad.

Det svenska uppropet.

Hela världen önskar, att efter det fasansfulla krig, som nu rasar, må följa en fred, byggd på varaktiga grunder. Det är de krigförande folkens önskan, och det är även de neutralas. Alla hava de lidit under kriget. Tydligt och hårdhänt har detta visat, i vilken grad mänsklighetens intressen numera äro och måste vara solidariska.

Var och en som önskar en bestående fred bör sträva att avlägsna de orsaker, som framkallat krig. Man kan tvista om de djupare liggande orsakerna, om krigets sammanhang med de sociala förhållandena, om den roll nationalismen spelar, om de omedelbara anledningarna till krigsutbrottet, om vem som bär det personliga ansvaret. Men om vissa allmänna orsaker finnes intet tvivel.

Nationalitetskänslan har icke aktats, lika rättigheter ha förvägrats de erövrade folken; detta har alstrat oro och spänning och givit näring åt de nationella lidelserna. En viss samvetslös press har förgiftat folkens sinnen och försvårat förbindelserna emellan dem, trots den fredskärlek, som utan allt tvivel lever i människornas hjärtan.

Stormakternas expansionspolitik och imperialistiska tendenser, den skarpa tävlingsstriden för monopolisering av nya marknader och förvärvande av kolonier ha skapat farliga motsättningar.

Aktningen för rätten har icke till fullo genomträngt det allmänna medvetandet. Trots folkrättens framsteg leva vi alltjämt i en internationell anarki. Haagkonferensernas verk har förblivit ofullbordat. Lämpliga organ för utjämning av stridiga intressen saknas.

De ständigt ökade rustningarna ha, långt ifrån att betrygga freden, skapat en stämning av misstroende och fiendskap. Dessa rustningar ha eggat begäret att krossa motståndaren och tillintetgöra medtävlare på handelns och näringarnas område. De ha bibragt människorna den övertygelsen, att kriget vore oundvikligt, och denna övertygelse har lamslagit alla ansträngningar, vilka gått ut på att binda de krafter, som frambesvärja kriget.

Vårt politiska system, helt behärskat som det varit av tanken på »jämvikten i Europa», har, i stället för att skapa en garanti för freden, tvärtom skärpt intressemotsatserna och gjort varje liten lokal konflikt till en allmän krigsfara. I de diplo-

matiska förhandlingarnas och de hemliga traktaternas dunkel har spänningen vuxit för att slutligen bli outhärdlig.

Allt detta måste man bemöda sig att ändra. Ett tillfälle härtill erbjuder sig i samband med fredsslutet — ett tillfälle som kanske aldrig återkommer.

Hela mänskligheten kräver en hållbar och varaktig fred. De egentliga fredsunderhandlingarna tillkomma naturligtvis de krigförande själva. Men de sålunda räffade uppgörelserna böra fullständigas av en tredje Haagkonferens. Även detta är icke till fyllest. Folken ha också sitt ord att säga. Då det gäller att skapa ett nytt mellanfolkligt rättstillstånd, måste alla goda krafter samverka.

Ett sådant rättstillstånd förutsätter genomförandet av de grundsatser, som uttalas i de fem punkter, vilka följa här nedan. Härtill erfordras dels mellanfolkliga traktater, dels med varandra överensstämmande nationella lagar, antagna av varje stat för sig. Men om möjligt ännu viktigare är, att det skapas en ny mellanfolklig anda, som gjuter kraft och liv i lagtexternas bokstav, så att efter den förödelse vi nu bevittna en ny tid må randas.

För allt detta gäller det att finna hela den civiliserade världens hjälp och stöd. Mänsklighetens politiska och kulturella ledare, vilkas uppgift det är att hindra nya angrepp på vår gemensamma odling, det fredliga arbetets skaror, kvinnorna, i vilkas växande inflytande vi finna en ny förhoppning för freden, massorna, som nu i skyttegravarna sett döden för ögat — alla böra samverka, ty alla ha samma mål.

Sverige får icke saknas i dessa strävanden. Vårt folk har njutit fredens välsignelse under mer än ett århundrade; även det nu pågående kriget har givit oss sina lärdomar, utan att vi själva behövt blöda. Detta ökar vår förpliktelse att ställa oss i främsta ledet i den andliga kamp, där det gäller att åt mänskligheten erövra en ny fred, i vilken rättfärdighet bor.

De här såsom grundvalar för en varaktig fred framställda önskemålen komma att göras till föremål för en gemensam aktion i såväl krigförande som neutrala länder. Vi uppmana eder organisation att genom mötesbeslut instämma i vår önskan, att dessa grundsatser måtte inom en snar framtid genomföras.

Instämmandet tecknas å medföljande blankett, som insändes till Fredsuppropets Expedition, Linnégatan 79, Stockholm, snarast möjligt, men senast före september månads utgång.

Theodor Adelswärd,
Ordf. i Svenska Fredsförbundet.
Richard Bergh.
Natanael Beskow.
Manfred Björkquist.
Tor Hedberg.
Rurik Holm,
Ordf. i Sv. Freds- o. Försvarsföreningen.
Herman Lindqvist.
Daniel Persson.
Karl Stenström.

Svante Arrhenius.
N. A. Berg,
Ordf. i Sv. Freds- och Skiljedomsfören.
Hjalmar Branting.
Bertil Buhre.
Henrik Hedlund.
Ellen Key.
Agda Montelius.
K. H. Gez. v. Schéele.
Edvard Wavrinsky.
Anna Wicksell.

Fridtjuv Berg.
Signe Bergman.
Emilia Broomé.
Karl Fries.
Karl Hildebrand.
Selma Lagerlöf.
Oscar Montelius.
Karl Staaff.
Anna Whitlock.

Grundvalar för en varaktig fred.

Vid en överläggning i Haag 7—10 april 1915 mellan representanter från såväl krigförande som neutrala länder har man enats om följande minimikrav för tryggande av en varaktig fred:

I. Annektering eller avträdande av landområde får icke äga rum i strid mot befolkningens intresse och önskan. Inbyggarnes medgivande skall om möjligt inhämtas genom folkomröstning eller på annat sätt.

Staterna tillförsäkra inom var sitt område de olika nationaliteterna likhet i medborgerliga rättigheter, religionsfrihet och fritt bruk av eget språk.

II. Staterna överenskomma att i sina kolonier, skyddsländer och intressesfärer införa full handelsfrihet eller åtminstone lika behandling av alla nationer.

III. Haagkonferensernas arbete på utveckling av det mellanfolkliga rättstillståndet fullföljes.

Dessa konferenser erhålla en fast organisation och sammanträda på regelbundet återkommande tider.

Staterna överenskomma att hänskjuta alla tvistefrågor till rättsligt avgörande eller till utredning och försök till förlikning. För detta ändamål inrättas bredvid den bestående skiljedomstolen i Haag

a) en permanent mellanfolklig domstol.

b) en permanent undersökningskommission, som eventuellt också framlägger förlikningsförslag.

Staterna förbinda sig att i samförstånd vidtaga diplomatiska, ekonomiska eller militära åtgärder, därest en stat skulle gripa till vapen i stället för att underkasta tvistefrågan avgörande vid domstol eller behandling av undersökningskommissionen.

IV. Staterna söka träffa överenskommelse om ömsesidiga inskränkningar i rustningarna. Kaparrätten avskaffas, principen om havets frihet genomföres.

V. Utrikespolitiken underkastas en verksam parlamentarisk kontroll, så att för parlamenten hemliga avtal ej bliva för folken bindande.

Bil. H.

Den socialdemokratiska svensk—dansk—norsk—holländska fredskonferensen i Köpenhamn den 17—18 januari 1915,

anordnad av kommittén för skandinaviska arbetarrörelsens samarbete.

Representerade voro de socialdemokratiska partierna och landsorganisationerna i dessa fyra länder.

De delegerade voro följande:

Sverige: Hj. Branting, Fr. Ström, Herm. Lindqvist, Ernst Söderberg.

Norge: Magnus Nielsen, J. Vidnes, Ole O. Lian, Sverre Iversen.

Danmark: Th. Stauning, F. Borgbjerg, Sigvald Olsen, Carl F. Madsen.
Holland: P. Troelstra, H. Van Kol, Wibaut, Vliegen.

Följande beslut fattades:

1. Den socialdemokratiska konferensen i Köpenhamn, som omfattar representanter för Holland, Sverige, Norge och Danmark, har, liksom förut socialisterna i Schweiz och Italien, känt behov av att samlas för att dryfta det rådande tillståndet och ge uttryck åt de stämningar, som röra sig inom arbetarklassen, samt att söka upprätthålla den internationella solidariteten under den kris, världen nu genomgår. Konferensen konstaterar, att kapitalismen i dess imperialistiska form, vilken kommit till uttryck i de ständigt stegrade kapprustningarna och i en hänsynslös utvidgningspolitik, under medverkan av en hemlig och oansvarig stormaktsdiplomati nu fört världen till den katastrof, som socialdemokratin förutsagt och beständigt varnat de makthavande för. I detta ögonblick, då hela mänskligheten uppfylles med avsky för de fasor och ödeläggelser detta krig bragt över världen, ger konferensen uttryck åt den fasta och kraftiga fredsvilja, som råder inom de på konferensen representerade ländernas folk. Konferensen betraktar som sin huvuduppgift att samla och stärka den fredsvilja, som otvivelaktigt i alla länder kräver krigets avslutande på sådant sätt, att en varaktig fred betryggas. Den vänder sig med detta mål för ögonen till de socialistiska arbetarna i de krigförande länderna och hänvisar till de principer för internationalens solidaritet och proletariatets rättskänsla, vilka blivit fastslagna på alla internationalens kongresser. Kongressen i Köpenhamn 1910 sammanfattade i sin resolution mot kriget dessa principer på så sätt, att den förpliktade de socialistiska representanterna i parlamenten till att verka för a) obligatorisk, internationell skiljedom, b) rustningarnas inskränkande med allmän avrustning som mål, c) avskaffandet av diplomatins hemliga verksamhet och full parlamentarisk ansvarighet för utrikespolitiken, d) erkännandet av folkens självbestämmanderätt och strävanden att hindra krigiska angrepp och våldsamt undertryckande.

Konferensen anser det därför som en plikt för alla socialistiska partier att arbeta på ett snart fredsslut och därvid sätta in alla krafter på åstadkommandet av fredsvillkor, som icke bära frön till nya krig utan bilda grundvalen för internationell avrustning och utrikespolitikens demokratisering. Konferensen protesterar mot folkrättsbrottet mot Belgien och uttalar förväntan om att socialisterna i alla krigförande länder på det skarpaste skola motsätta sig varje annektering med våld i strid mot folkens självbestämmanderätt. I det konferensen sålunda upprepar internationalens fredsprinciper, uppmanar densamma den internationella socialistiska byrån att, så snart förhållandena medgiva och senast vid fredsunderhandlingarna, börja samla de socialistiska partierna till gemensamt rådslag om de fordringar, som böra uppställas vid fredsslutet. Konferensen betraktar detta som en nödvändig förutsättning för att fredsvillkoren icke skola fastställas utan det arbetande folkets medverkan eller mot dess vilja och uppmanar arbetarna i alla länder att koncentrera sina ansträngningar på åstadkommandet av en snar och varaktig världsfred.

Världskriget med alla dess fasor blev möjligt endast därigenom, att kapitalistklassen i de olika länderna ännu har makten i sina händer. Konferensen uppmanar därför arbetareklassen att med ännu större kraft och hänförelse arbeta på erövrandet av den politiska makten, så att imperialismen kan krossas och den internationella socialismen fullborda sin folkbefriande uppgift.

2. Konferensen hemställer till socialisterna i de neutrala länderna att i parlamenten eller på annat ändamålsenligt sätt vända sig till respektive regeringar med anmodan om att taga i övervägande, huruvida de, var för sig eller gemensamt, tro sig kunna med utsikt till framgång erbjuda de krigförande ländernas regeringar sin medling till uppnåendet av en snar och varaktig fred.

3. Den socialdemokratiska konferensen i Köpenhamn erfar, att fem dumamedlemmar i Ryssland, vilka samlats för att utarbeta en rapport till den nu pågående konferensen, av denna anledning belagts med häkte. Konferensen uttalar sin sympati för dessa fem partikamrater och sin skarpaste protest mot ett dylikt förfarande mot arbetareklassens lagliga representanter.

Bil. I.

Manifest av internationella socialistiska konferensen i Zimmerwald september 1915!

Till Europas proletärer!

Sedan mer än ett år pågår kriget. Miljoner av lik betäcka slagfälten, miljoner människor ha gjorts till krymplingar för hela livet. Europa liknar ett jättestort människoslakthus. Hela den genom många generationers arbete skapade kulturen är vigd till ödeläggelse. Det vildaste barbari triumferar i dessa dagar över allt som hittills utgjort mänsklighetens stolthet.

Vilken också sanningen om det omedelbara ansvaret för detta krigs utbrott må vara — ett står fast: det krig, som alstrat detta kaos, är en frukt av imperialismen, strävandet hos de kapitalistiska klasserna inom varje nation att tillfredsställa sin profitlystnad genom utsugning av människoarbete och naturrikedomar hela jorden runt.

Ekonomiskt efterblivna eller politiskt svaga nationer duka därvid under för stormakterna, som i detta krig försöka att med blod och järn nygestalta världskartan efter sitt utsugningsintresse. Så hotas hela folk och länder, som Belgien, Polen, Balkanstaterna, Armenien av ödet att helt eller delvis styckade annekteras som bytesobjekt i kompensationsspelet.

Krigets drivande krafter framträda under dess utveckling i hela sin vidrighet. Flik efter flik faller av slöjan, med vilken avsikten med denna världskatastrof doldes för folkens medvetande. Kapitalisterna i alla land, som av folkens förspillda blod göra krigsprofitens gyllene guld, påstå att kriget gäller fosterlandets försvar, demokratien, befrielsen av undertryckta folk. De ljuga. I själva verket begrava de på de ödelagda fälten det egna folkets frihet i sällskap med andra nationers oberoende. Nya band, nya bojor, nya bördor uppstå och proletariatet i alla land, segrare som besegrare, kommer att få bära dessa. Höjt välstånd förkunnades vid krigets utbrott — nöd och försakelser, arbetslöshet och dyrtid, undernäring och folkfarsoter är det verkliga resultatet. I årtiondena skola krigskostnaderna förtära folkens bästa krafter, sätta i fara de sociala reformerövringarna och hindra varje steg framåt.

Kulturell ödeläggelse, ekonomisk nedpressning, politisk reaktion — det blir denna hemska folkkamps välsignelser.

Så avslöjar kriget den moderna kapitalismen i all dess nakenhet, denna kapitalism som blivit oförenlig inte blott med arbetarmassornas intressen, inte bara med den historiska utvecklingens behov, utan med det mänskliga samhällets förutsättningar.

Det kapitalistiska samhällets härskande myndigheter, i vars händer folkens öde vilade, de monarkiska såväl som de republikanska regeringarna, den hemliga diplomatin, de mäktiga företagarorganisationerna, de borgerliga partierna, den kapitalistiska pressen, kyrkan — alla bära de det fulla ansvaret för detta krig, som uppstått ur den dem födande och av dem skyddade samhällsordningen och som föres till förmån för deras intressen.

Arbetare!

Utsugna, rättslösa, ringaktade — vid krigsutbrottet, då det gällde att föra eder på slaktbänken, till döden, nämnde man eder bröder och kamrater. Och nu, då militarismen gjort eder till krymplingar, lemlästat, förnedrat och förintat eder, fordra de härskande också att ni prisge edra intressen, edra mål, edra ideal, med ett ord: den slaviska underkastelsen under borgfreden. Man berövar eder möjligheten att offentliggöra edra åsikter, edra känslor, eder smärta, man förvägrar eder att framställa och låta representera edra krav. Pressen nedtystad, de politiska fri- och rättigheterna trampade under fötterna — så härskar nu militärdiktaturens pansrade näve.

Inför detta tillstånd, som hotar Europas och mänsklighetens framtid, kunna och få vi inte längre stå ohörsamma. I årtionden har det socialistiska proletariatet fört kampen mot militarismen. Med växande omsorg sysselsatte sig dess representanter på vissa nationella och internationella kongresser med den från imperialismen allt mera hotande krigsfaran. I Stuttgart, i Köpenhamn, i Basel ha de internationella socialistiska kongresserna stakat ut den väg, som proletariatet hade att gå.

Socialistiska partier och arbetareorganisationer i olika land, som varit med om att bestämma denna väg, ha sedan krigets utbrott ej respekterat de därav följande förpliktelserna. Deras representanter ha uppfordrat arbetarna till inställande av klasskampen, det enda möjliga och verksamma medlet för den proletäriska frigörelsen. De ha beviljat de härskande klasserna krediten till krigets förande, de ha för de mest olika tjänster ställt sig till regeringens förfogande, de ha genom sin press och sina beskickningar sökt vinna de neutrala för sina respektive länders regeringspolitik, de ha som gisslan för borgfredens bevarande utlämnat socialistiska ministrar åt regeringarna och därmed ha de inför arbetarklassen, för dess nutid och framtid, övertagit ansvaret för detta krig, dess syften och dess metoder. Och liksom de enskilda partierna, så klickade också den alldeles särskilda representationen för alla lands socialister: den internationella socialistiska byrån.

Dessa fakta ha medverkat till, att den internationella arbetarklassen, som ej hemföl åt eller som befriat sig från den första krigsperiodens nationella panik ännu den dag som är, i folkmordens andra år, ej funnit några medel och vägar att samtidigt i alla länder kraftigt uppta kampen för freden.

I denna olidliga situation ha undertecknade, representanter för socialistiska partier och fackföreningsrörelser samt deras minoriteter, vi tyskar, fransmän, italienare, ryssar, polacker, letter, rumäner, bulgarer, svenskar, norrmän, holländare

och schweizare[1]) som icke stå på den nationella solidaritetens mark med utsugarklassen utan på den internationella proletariska solidaritetens och klasskampens grund, mött samman för att på nytt återknyta de internationella förbindelsernas sönderslitna trådar och kalla arbetarklassen till självbesinning och till kamp för freden.

Denna kamp är kampen för friheten, för folkförbrödringen, för socialismen. Det gäller att uppta denna kamp för freden, för en fred utan annektioner och krigsskadestånd. Men en sådan fred är möjlig endast med utdömande av varje tanke på kränkande av folkens rätt och frihet. Varken besättandet av hela länder eller enskilda landsdelar får leda till dessas våldsinkorporering. Ingen annektion, varken öppen eller maskerad, ej heller någon med våld utförd ekonomisk inkorporering, som blott skulle göras ännu olidligare genom politiskt rättsberövande! Folkens självbestämmanderätt måste vara orubblig grundsats i de nationella förhållandenas ordnande.

Proletärer!

Sedan krigets utbrott ha ni ställt eder handlingskraft, edert mod, eder uthållighet i de härskande klassernas tjänst. Nu gäller det att träda fram för den egna saken, för socialismens heliga mål, för de undertryckta folkens såväl som för de förslavade klassernas befrielse genom den oförsonliga, proletäriska klasskampen.

Det är socialisternas i de krigförande länderna uppgift och plikt att med full kraft upptaga denna kamp, socialisternas i de neutrala staterna uppgift och plikt att med alla verksamma medel understödja sina bröder i denna kamp mot det blodiga barbariet.

Aldrig i världshistorien gavs en mera bjudande, en högre, en upphöjdare uppgift, och att fylla den skall bli vårt gemensamma verk. Intet offer är för stort, ingen börda för tung att nå detta mål: fred mellan folken.

Arbetare och arbeterskor! Mödrar och fäder! Änkor och faderlösa! Sårade och krymplingar! Eder alla, som liden av kriget och genom kriget, tillropa vi ut över gränserna, över de rykande slagfälten, över ödelagda städer och byar:

Proletärer i alla land, förenen eder!

Zimmerwald (Schweiz), september 1915.

I den internationella socialistiska konferensens namn:

För tyska delegationen:
Georg Ledebour. Adolf Hoffman.

För franska delegationen:
A. Bourderon. A. Merrheim.

För italienska delegationen:
G. E. Modigliani. Constantino Lazzari.

För ryska delegationen:
N. Lenin. Paul Axelrod. M. Bobroff.

För polska delegationen:
St. Lapinski. A. Warski. Cz. Hanecki.

För den interbalkanska socialistiska federationen:
I rumäniska delegationens namn:
C. Racovski.
I bulgariska delegationens namn:
Wassil Kolarow.

För svenska och norska delegationen:
Z. Höglund. Ture Nerman.

För holländska delegationen:
H. Roland Holst.

För schweiziska delegationen:
Robert Grimm. Charles Naine.

[1]) Englands Oberoende arbetarparti (I. L. P.) hade förklarat sig instämma i konferensens syfte och utsett officiellt ombud till dess förhandlingar. Englands regering förvägrade emellertid ombuden deras pass, så att resan till platsen för konferensen ej kunde äga rum.

Bil. K.

De vid den internationella kvinnokongressen i Haag 28—30 april 1915 fattade resolutionerna:

I. Kvinnorna och kriget.

1. Protest. Vi kvinnor, samlade till internationell kongress, protestera mot krigets vansinne och fasor, då kriget innebär ett hänsynslöst offrande av människoliv och förstörande av så mycket, som mänskligheten under århundraden strävat att uppbygga.

2. Kvinnornas lidanden under krig. Denna internationella kvinnokongress bestrider antagandet att kvinnorna kunna skyddas under modern krigföring. Den uttalar den kraftigaste protest mot de avskyvärda oförrätter, för vilka kvinnorna falla offer under krigstid, och i synnerhet emot det fasansfulla våldförandet av kvinnor, som åtföljer alla krig.

II. Åtgärder för fred.

3. Fredsuppgörelsen. Denna internationella kongress av kvinnor, tillhörande skilda nationer, klasser, trosbekännelser och partier, uttrycker enhälligt sin medkänsla för alla, vilken nationalitet de än tillhöra, som lida under striden för sitt land eller tyngas av krigets bördor.

Enär den stora massan av befolkningen i vart och ett av de nu krigförande länderna anser sig strida icke som angripare utan till självförsvar och för sin nationella existens, kan det ej förefinnas några oöverkomliga meningsskiljaktigheter folken emellan, och deras gemensamma ideal utgöra en grundval, på vilken en storsint och hederlig fred kan uppbyggas. Kongressen uppfordrar därför samtliga regeringar att göra ett slut på blodsutgjutelsen och inleda fredsunderhandlingar. Den kräver, att den kommande freden skall bli varaktig och därför vila på rättfärdighetens grundsatser, vari inbegripas de, som funnit uttryck i de av denna kongress antagna resolutionerna [1]), nämligen:

Att intet landområde skall avträdas utan samtycke av därinom boende män och kvinnor, och att rätten till erövring icke erkännes.

Att autonomi och demokratisk representation ej skall förvägras något folk.

Att alla nationers regeringar skola överenskomma om att hänskjuta framtida internationella tvistigheter till skiljedom och förlikning och att öva socialt, moraliskt och ekonomiskt tryck på varje land, som vädjar till vapen.

Att utrikespolitiken skall underkastas demokratisk kontroll.

Att kvinnorna skola tillerkännas samma politiska rättigheter som männen.

4. Ständig medling. Denna internationella kvinnokongress beslutar att hemställa till de neutrala länderna att omedelbart vidtaga mått och steg för att få till stånd en konferens av neutrala stater, vilken utan dröjsmål skall erbjuda ständig medling. Denna konferens skall inhämta förslag till uppgörelse från de krigförande länderna och skall under alla förhållanden samtidigt förelägga dem alla antagliga förslag som grundval för fred.

---

[1]) Dessa i sin helhet äro nr 5, 6, 7, 8, 9.

III. Principer för en varaktig fred.

5. Respekt för nationalitet. Denna internationella kvinnokongress erkänner folkens rätt till självstyrelse och yrkar, att ingen landavträdelse skall äga rum utan samtycke av landets män och kvinnor [1]), och yrkar likaså, att autonomi och demokratisk representation icke skall förvägras något folk.

6. Skiljedom och förlikning. Denna internationella kvinnokongress, som anser krig vara ett förnekande av framåtskridande och civilisation, yrkar, att alla nationers regeringar skola ena sig om att hänskjuta framtida internationella tvistefrågor till skiljedom och förlikning.

7. Internationell påtryckning. Denna internationella kvinnokongress yrkar, att alla nationers regeringar överenskomma om att i samförstånd utöva socialt, moraliskt och ekonomiskt tryck på varje land, som vädjar till vapen i stället för att hänskjuta sin sak till skiljedom och förlikning.

8. Demokratisk kontroll av utrikespolitiken. Då krig i regel icke framkallas av den stora massan av folket, som ej önskar krig, utan av grupper, representerande särskilda intressen, yrkar denna internationella kvinnokongress, att utrikespolitiken underkastas demokratisk kontroll, och förklarar, att den godkänner som demokratiskt endast det system, enligt vilket män och kvinnor ha lika representationsrätt.

9. Kvinnornas medborgarrätt. Då det förenade inflytandet av alla länders kvinnor är en av de mäktigaste krafterna till förebyggande av krig och eftersom kvinnorna icke äga full ansvarighet och effektivt inflytande förr än de tillerkänts samma rättigheter som männen, fordrar denna internationella kvinnokongress full politisk medborgarrätt för kvinnorna.

IV. Internationellt samarbete.

10. Den tredje Haagkonferensen. Denna internationella kvinnokongress yrkar, att en tredje Haagkonferens sammankallas efter kriget.

11. Internationell organisation. Denna internationella kvinnokongress yrkar, att organiserandet av nationernas samfund skall ytterligare utvecklas på grundvalen av konstruktiv fred och att detta skall innefatta:

a) Som en utveckling av skiljedomstolen i Haag en permanent internationell domstol för att handlägga sådana frågor och tvistigheter av rättslig art, vilka uppkomma vid tolkning av traktatsbestämmelser och mellanfolklig rätt.

b) Som utveckling av Haagfonferensens uppbyggande arbete en ständig internationell kommitté med regelbundna sammanträden, i vilka kvinnor skola taga del, icke för behandling av regler för krigföring utan av praktiska förslag till fortsatt samarbete staterna emellan. Denna kommitté bör varo så sammansatt, att den kan formulera och göra gällande de grundsatser för rättvisa, oväld och god vilja, i enlighet med vilka beroende länders nationalitetssträvanden kunna bli fullständigare erkända och icke endast stormakternas och de små nationernas utan även svagare

---

[1]) Kongressen förklarade genom särskild votering, att den med bestämmelsen om inte överlåtande av landområde utan medgivande av där boende män och kvinnor förstod, att erövrarrätten icke kan erkännas.

länders och primitiva folks intressen och rättigheter småningom ordnas under en upplyst internationell allmän opinion.

Denna internationella kommitté skall tillsätta:

ett permanent förliknings- och undersökningsråd för avgörande av sådana internationella tvister, som uppstå genom ekonomisk konkurrens, handelns utvidgning, folkökning samt förändringar i social och politisk standard.

12. Allmän avväpning. Denna internationella kvinnokongress, som uttalar sig för allmän avväpning och inser, att detta kan uppnås endast genom internationell överenskommelse, yrkar, som ett steg i denna riktning, att alla stater skola genom en sådan internationell överenskommelse övertaga tillverkningen av vapen och övrig krigsmateriel samt kontrollera all internationell handel därmed. Kongressen ser i den enskilda vinst, som uppstår av de stora vapenfabrikerna, ett mäktigt hinder för krigets avskaffande.

13. Handel och kapitalplacering. a) Denna internationella kvinnokongress yrkar, att handelsfrihet tillförsäkras alla länder, att haven skola vara fria och handelsvägarna öppna för sjöfart på samma villkor för alla nationer.

b) Då ett lands kapitalisters insättande av penningar i ett annat lands tillgångar och de krav, som därigenom uppstå, äro en rik källa till internationella förvecklingar, yrkar denna internationella kvinnokongress, att den princip omfattas i största möjliga utsträckning, att sådana kapitalplaceringar göras på insättarens egen risk utan att han kan ställa anspråk på officiellt skydd av sin regering.

14. Nationernas utrikespolitik. a) Denna internationella kvinnokongress fordrar, att alla hemliga fördrag skola vara ogiltiga och att vid ratificering av framtida fördrag med nödvändighet kräves deltagande åtminstone av folkrepresentationen.

b) Denna internationella kvinnokongress föreslår, att nationella kommittéer tillsättas och internationella konferenser sammankallas för vetenskapligt studium och utarbetande av grunderna och villkoren för varaktig fred, vilket skulle kunna bidraga till upprättande av ett internationellt statsförbund.

Dessa kommittéer och konferenser skola erkännas av regeringarna, och kvinnor deltaga i deras överläggningar.

15. Kvinnorna och den nationella och internationella politiken. Denna internationella kvinnokongress förklarar som väsentligt att såväl nationellt som internationellt i praktiken tillämpa principen, att kvinnorna skola ha alla borgerliga och politiska rättigheter och skyldigheter på samma villkor som männen.

V. Barnuppfostran.

16. Denna internationella kvinnokongress påyrkar nödvändigheten av att så leda barnens uppfostran, att deras tankar och önskningar inriktas på den varaktiga fredens ideal.

VI. Kvinnorna och fredsuppgörelsen.

17. Denna internationella kvinnokongress yrkar, att i den varaktiga fredens och civilisationens intresse konferensen för fredsuppgörelse efter kriget skall antaga en resolution, som erkänner nödvändigheten att i alla länder utsträcka rösträtten till kvinnorna.

18. Denna internationella kvinnokongress yrkar, att folkrepresentanter, skola deltaga i kongressen för fredsuppgörelse efter kriget, och fordrar, att kvinnor däri inbegripas.

VII. Åtgärder att vidtaga.

19. Kvinnornas röst vid fredsförhandlingarna. Denna internationella kvinnokongress beslutar, att ett internationellt kvinnomöte skall hållas på samma plats och vid samma tid som makternas konferens för fredsuppgörelse efter kriget, med ändamål att framlägga praktiska förslag för denna konferens.

20. Sändebud till regeringarna. För att förmå samtliga regeringar att göra slut på blodsutgjutelsen och åstadkomma en rättfärdig och varaktig fred utser denna internationella kvinnokongress delegerade, som skola frambära till statsöverhuvudena i de krigförande och neutrala länderna i Europa och till presidenten i Förenta staterna de resolutioner, som fattats vid denna kongress.

Dessa sändebud skola vara kvinnor från såväl de neutrala som krigförande länderna och utses av kongressens internationella kommitté. De skola som en grundval för vidare åtgärder avgiva rapport över utgången av sitt uppdrag till den internationella kvinnokommittén för varaktig fred.

Bil. L.

P. M.

rörande frågor, som exempelvis synas kunna komma under övervägande vid diskussion om förutsättningarne för en varaktig fred.

Grundval.

En varaktig fred kan byggas icke på militära hänsyn utan endast på rättfärdighet och humanitet.

Förutsättningarna böra nu vara inne för avskaffande av rustningarna efter allmän överenskommelse i samband med införandet av en internationell rättsordning, som vill trygga individernas och folkens lika utvecklingsrätt under hägnet av politisk, ekonomisk och andlig frihet.

De närmare grunderna för en sådan rättsordning.

I. Politisk frihet.

a) Internationella angelägenheter:

1) internationell grundlag (magna charta):

Nationernas självbestämningsrätt

problemet Europa

» Asien

» Afrika

2) internationell lagstiftningsmakt:
   världsparlament
   världsregering
3) internationell rättsskipning:
   obligatorisk skiljedom
   världsdomstol
4) internationell exekutiv myndighet:
   mellanfolklig ordningsmakt
5) internationella federationer;

b) Nationella angelägenheter, som böra i huvudsak beaktas i alla stater:
1) regeringsmakten:
   monarki eller republikanskt statsskick
2) folkrepresentationen:
   politisk rösträtt för kvinnor
   en- eller två-kammarsystem
   deltagande i utrikespolitiken
   omläggning av det parlamentariska systemet till grundvalar och taktik
3) ämbetsmannamaktens utnämning, utbildning, befogenheter och metoder
4) pressens reformering
5) yttrande-, tryck- och församlingsfrihet:
   publicitet för offentliga handlingar och beslut.

II. Ekonomisk frihet.

a) Internationella angelägenheter:
1) rustningarnas avskaffande
2) havens frihet
3) rätt för varje stat till utfart till havet och till transitotrafik
4) internationell äganderätt till:
   vissa farleder
   vissa trafikmedel
   vissa sällsynta naturrikedomar
5) havsfiskets ordnande
6) kolonialfrågan
7) frihandel eller skyddstullar
8) likhet i mynt, mått och vikt;

b) Nationella angelägenheter, som böra i huvudsak beaktas i alla stater:
1) jordfrågan (jordspekulation eller jord åt alla)
2) produktionssättet (vinst- eller behovsprincipen)
3) kreditväsendet (vinst- eller behovsprincipen)
4) beskattningen, direkt eller indirekt:
   skatt på arbete eller vinst,
   utgifternas bestridande med inkomster av allmän egendom.

III. Andlig frihet [1]).

a) Internationell angelägenhet:
   införande av ett världsspråk, som inläres i alla världens skolor;

[1]) För denna särskilt äro självfallet angelägenheterna upptagna under I och II även av betydelse.

b) Nationella angelägenheter, som böra i huvudsak beaktas i alla stater:
1) religionsfrihet
2) undervisningens och uppfostrans omläggning:
kunskaper och karaktärsdaning
rätt framför makt
lika rätt till undervisning
3) folkhälsans försummade uppgifter:
den kroppsliga kulturen bör stå i jämnbredd med den andliga
4) allmän kulturell värnplikt för män och kvinnor:
odlingsarbete och skogsvård för att bereda rum för de fattiga i landet
andra arbeten till allmänt gagn
karaktärsutbildning
skapandet av respekt för individen och solidaritetskänsla på samma gång
5) funktionarismens problem:
maktutövare eller hjälpare
utbildning till social kompetens
6) avskaffandet av adelskap och ordensväsende.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

SID.

Motionen:

Den så kallade praktiska politiken 1
Minimiprogram 2
Maximiprogram 2
Allmänna svenska fredskongressen i Varberg:
tillkomst och uppgift 4
fredsaktivismens neutralitetsförklaring 5
de asiatiska folken 5
Några andra fredskonferenser 6
Regeringar och parlament 8
Ett tankeexperiment 8

Bilagor:

Allmänna svenska fredskongressen i Varberg:
skrivelse till riksdagen (bil. A) 9
resolutioner (maximiprogram) (bil. B) 10
skrivelse med resolutionerna till icke skandinaviska regeringar och parlament (bil. C) 13
några svar (bil. D) 17
Nordiska fredskongressen i Köpenhamn:
resolutioner (bil. E) 19
Fordexpeditionen:
antagen grundval för en neutral konferens (bil. F) 20
Överläggningen i Haag på initiativ av Anti-Oorlog Raad (bil. G):
svenskt upprop 21
minimiprogrammet 23
Socialdemokratiska svensk-dansk-norsk-holländska fredskonferensen i Köpenhamn:
beslut (bil. H) 23
Internationella socialistiska konferensen i Zimmerwald:
manifest (bil. I) 25
Internationella kvinnokongressen i Haag:
resolutioner (bil. K) 28
P. M. rörande frågor ägnade att övervägas vid diskussion om förutsättningarna för en varaktig fred (litt. L) 31

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1916.